

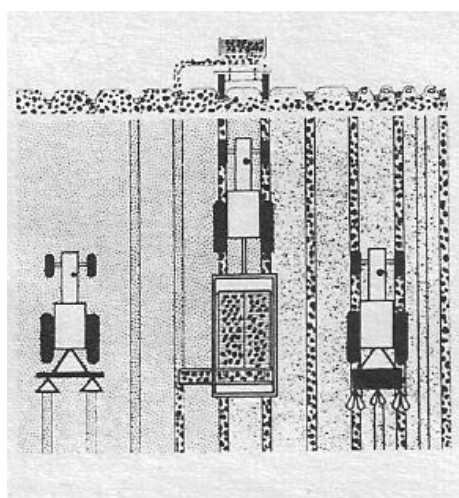
II. 4 Sazení

Požadavek:

- minimální poškození sadby
- přesnost sázení (rozteč sadby), možnost seřízení vzdálenosti sadby v řádku
- stavitelná hloubka sázení (8-12cm)
- dodržení kvality sadbového lůžka, případně formování hrůbku.

Pro strojové sazení v zemědělství připadají v úvahu zejména brambory a předpěstovaná zelenina v kontejnerech, méně již sazečka cukrovky.

Trend: zakládání porostu do záhonů - hrůbků, které zajistí rostlinám lepší pěstební podmínky a jednodušší sklizeň. Do záhonu se zakládá jeden nebo více řádků. Tvorba záhonů je často spojena s odstraněním kamenů.

záhonový způsob přípravy a sázení brambor: 1 - separátor kamenů, 2 - řádky na odkameněných záhonech

Obr. Záhonový způsob sázení

Sazení

- poloautomatické – ruční ukládání hlíz (kontejnerů) do sázecího ústrojí při frekvenci nejvýše 2 hlízy za sekundu. Sadba je uložena v přepravkách, obsluha (člověk) ji vkládá do pohárků nebo misek sazeče. Používá se pro sazení předklíčených brambor nebo kontejnerů.
- automatické – samočinné nabírání hlíz s frekvencí 5 – 8 hlíz za sekundu. Sadbu nabírá miska nebo pohárek ze zásobníku sazeče, bez lidské práce. Nabírací orgány často v zásobníku sadbu mechanicky poškozují a to může způsobit její zhoršený počáteční růst.

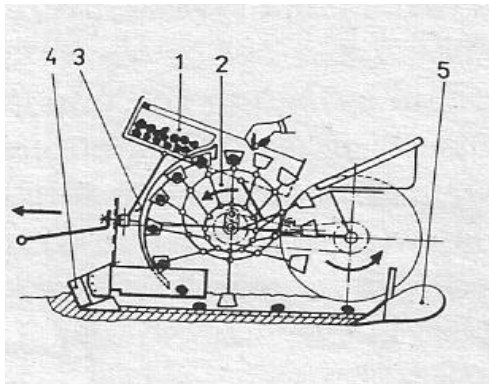
II.4.1 Poloautomatické sazeče

- nejběžnější je sázecí ústrojí 1) s lopatkovým kotoučem (turniketové)
- 2) dopravníkové (elevátorové)
  - 3) pohárkové (výstředníkové)

S lopatkovým kotoučem - turniketové – pracovním orgánem je vodorovný lopatkový turniket, do něhož se hlízy vkládají ručně. Hlízy pak vypadávají po pootočení do hlízovodu, dále potom do rýhy vytvořené rozhrnovací radlicí. Stejný princip se využívá i pro výsadbu zeleniny v sadbovačích. Tvar hlízovodu má přímý tvar a jeho průřez odpovídá tvaru sadbovače.

Dopravníkové (elevátorové) – pracovní orgán je kapsový elevátor, do jehož kapes se ručně vkládají hlízy, které vypadávají z malé výšky v místě sázení.

Pohárkové, výstředníkové – pracovní orgán je rotor s tyčkami, na kterých jsou umístěny pohárky. Rotor je excentricky uložen, aby se zpomalila rychlost pohárků v místě vkládání.

výstředníkové sázení ústrojí: 1 - lísky s předklíčenými bramborami, 2 - výstředníkový kotouč, 3 - krycí plech, 4 - rozhrnovací radlice, 5 - zahrnovací radlice

Obr. Výstředníkové sázení ústrojí

II.4.2 Automatické sazeče

nejčastější je sázení ústrojí elevátorové a kotoučové.

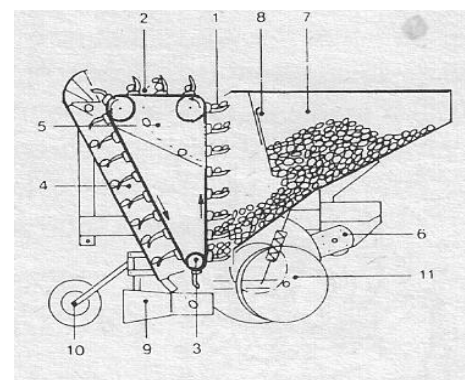
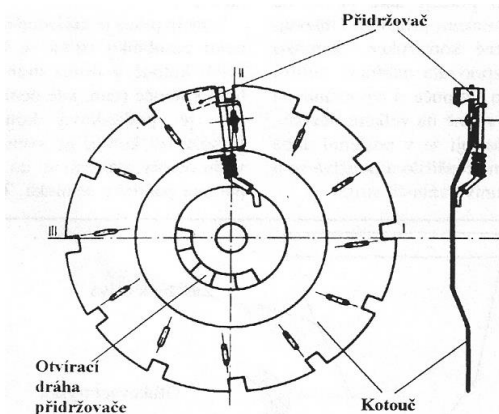
Elevátorové – pracovní orgán je elevátor s miskami, jejichž velikost odpovídá velikosti hlíz; hlízy se posouvají ze zásobníku k nabíracímu místu a po nabrání procházejí sázení šachtou a padají do rýhy vytvořené rozhrnovacími radlicemi.

Kotoučové – pracovní orgán je svisle otáčející se kotouč s výřezy a přidržovači hlíz ovládanými vodící dráhou. V zásobníku přidržovač zachytí hlízu a přidrží ji až po místo výpadu, kde hlízu uvolní.

Sázení brambor – mezířádková vzdálenost 625; 700; 750; případně i 900mm)
- sázení do záhonů

Automatické konstrukce: kotoučové

dopravníkové

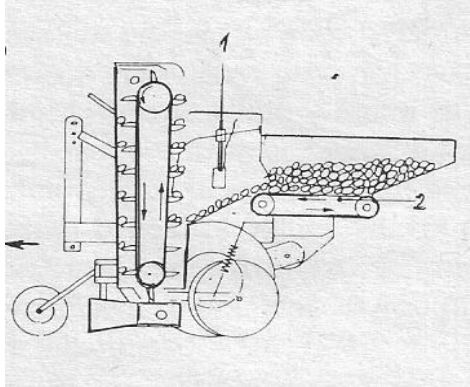

Obr. 16. SÁZENÍ ÚSTROJÍ

A - kotoučové: 1 - sázení kotouč, 2 - přidržovač, 3 - ložiska přidržovače, 4 - vodící rameno přidržovače, 5 - nabírací dráha, 6 - hlízy, 7 - rameno přidržovače, 8 - pružina, 9 - nabírací prostor, 10 - hřídel, 11 - osa nabírání a uchopení hlíz

B - sázení ústrojí dopravníkové se systémem nabíracích lžiček a šikmou šachtou: 1 - nabírací lžička, 2 - dráha přebytečné hlízy, 3 - pohon dopravníku, 4 - sázení šachta, 5 - prostor zpětného pohybu hlíz, 6 - převod, 7 - zásobník, 8 - posuvné hradítko, 9 - rozhrnovací radlice, 10 - kopírovací kolo, 11 - zahrnovací disky

elevátorové (dopravníkové)

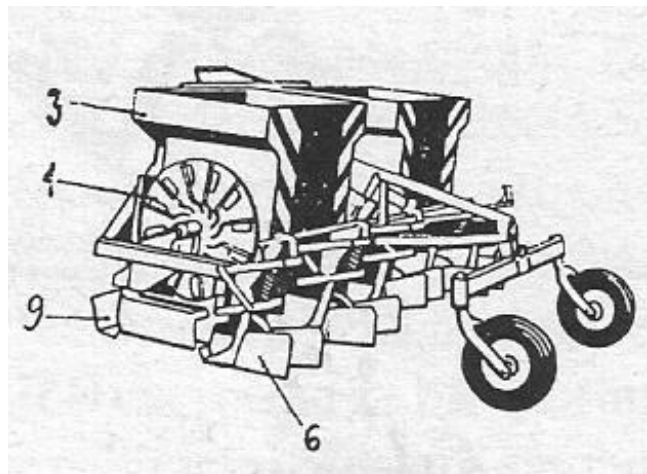
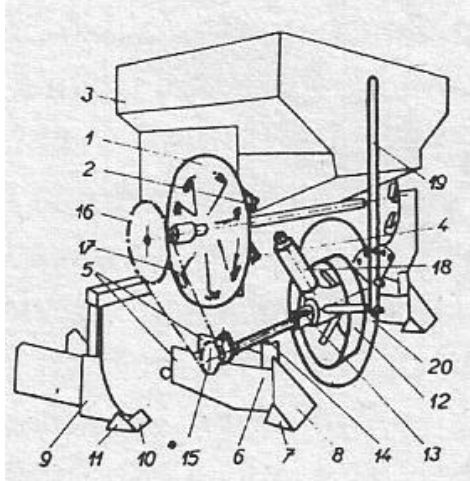

sazeč s přiváděcí automatikou: 1 - senzorový spínač pro automatický posun dopravníkového dna 2

Obr. Konstrukce sázecího ústrojí - elevátorové

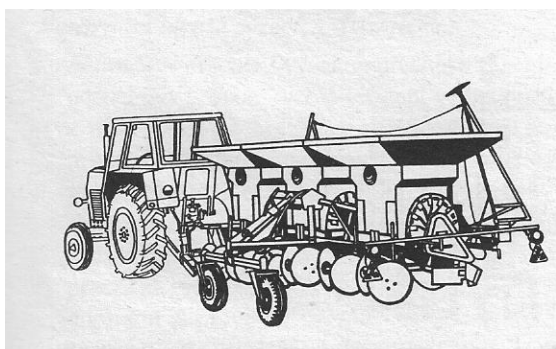
Automatické sazeče brambor

Jsou zavěšeny na hydraulickém závěsu traktoru. Plní se z pytlů nebo z vaků. Sazeče jsou vybaveny signalizací funkce (sázení).

1 – sázecí kotouč, 2 – hlíza, 3- Zásobník, 4- přidržovací prsty, 5- křídla rozhrnovací radlice, 6- rozhrnovací radlice, 7 – kypřicí radlička, 8 – nůž, 9- zahrnovací radlice, 10 – nůž, 11- kypřicí radlička, 12- hnací kolo pro pohon sázecího kotouče, 13- kloub, 15 a 16 – výměnná řetězová kola, 17- řetěz, 18- otočný čep, 19- páka, 20- kotouč s ostruhami

Obr. Automatické kotoučové sazeče brambor

Obr. Šestiřádkový sazeč v přepravní poloze

III. Mechanizační prostředky pro mechanické ošetřování rostlin za vegetace

V širším významu patří k ošetřování rostlin za vegetace přihnojování, chemické ošetření, zavlažování a mechanické ošetření porostu – plečkování a proorávání.

Mechanické ošetřování rostlin se týká zejména zeleniny a okopanin, u kterých se provádí meziřádková kultivace. Mechanizační prostředky, které tyto operace vykonávají, jsou plečky a hrobkovače. Současné trendy využívají mechanické ošetření meziřádku například i u obilovin a kukuřice.

Požadavek: rozrušení půdního škrálopu, kypření meziřádku, příp. tvarování meziřádku, ničení plevelů, příp. zapravení hnojiv, zamezení výparu vody, nepoškodit vegetaci, včetně kořenového systému.

Plečky

Samochodné nebo nesené stroje umožňující meziřádkovou kultivaci porostu. Základním pracovním parametrem je šířka jednoho zpracovaného pásu povrchu, rozteč mezi řádky a hloubka kultivace. Tyto parametry jsou v určitém rozmezí nastavitelné. Pracovní orgány jsou zavěšeny na samostatném, říditelném rámu. Způsob zavěšení musí zajistit stejnou pozici pracovních orgánů i při změně hloubky zpracování. Navádění zajišťuje většinou elektronicko-hydraulický systém. Pracovní záběr plečky musí odpovídat modulu pracovního záběru setí.

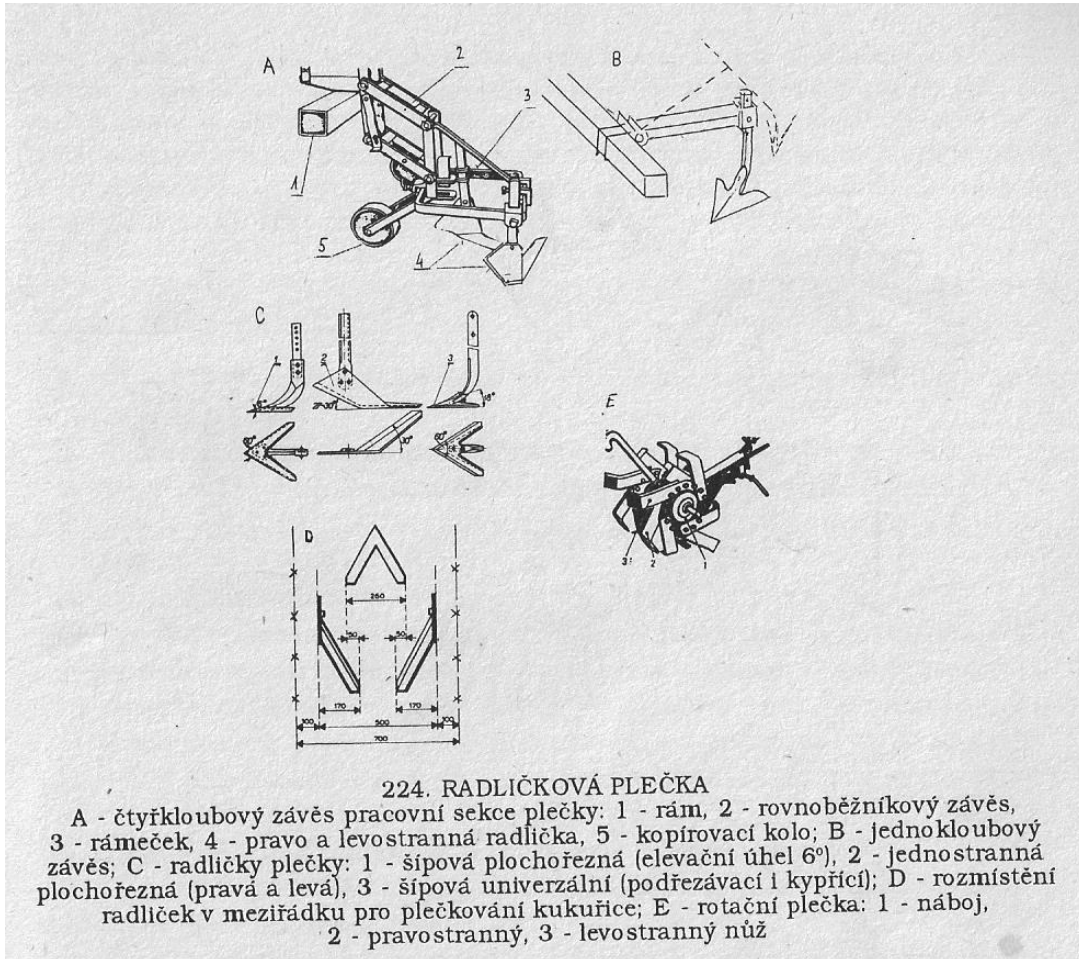
Činností pracovních orgánů nesmí docházet k zahrnování nebo poškozování rostlin.

Pracovní orgány

- pasivní – radličkové – pravostranné, levostranné
  - šípovité
  - dlátovité
- rotační – rotační orgán postaven šikmo na směr jízdy

- aktivní – frézovací buben se zahnutými noži

Radličková plečka

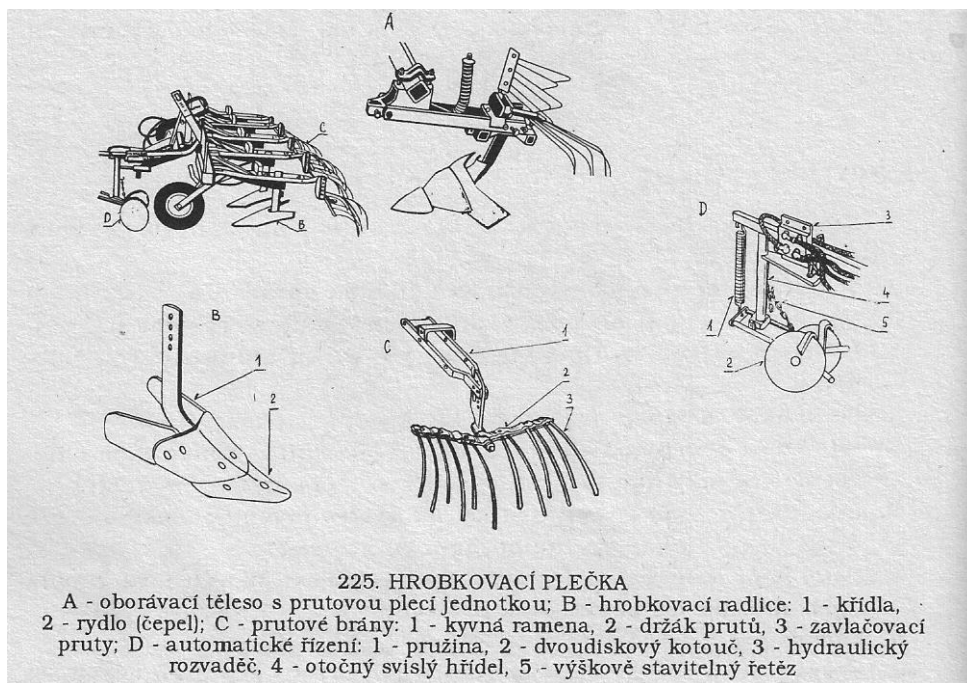
Skládá se z rámu s podvozkiem, se zavěšenými plečkovacími orgány na samostatném konstrukčním segmentu. Pohon aktivních pracovních orgánů zajišťuje vývodová hřídel nebo hydromotor. Navádění plečkovacích orgánů zajišťovala obsluha, nyní již automatické naváděcí zařízení.

Obr. Radličková plečka

Hrobkovače zajišťují tvorbu nebo obnovu boků záhonu nebo prohloubení dna hrůbku

Hrobkovací tělesa jsou složena z šípovité radličky, která kypří dno brázdy. Nakypřená půda se dostává na hruď, která ji rozdrobí a vynese ke křídům, která formují tvar hrůbků. Seřadit lze křídla – stranově i výškově a rozteč hrobkovacích těles a rámu hrobkovače.

Obr. Hrobkovač, pracovní části

Zavěšení hrobkovacích těles

Z hlediska dobré kvality práce je nezbytný čtyřkloubový (paralelogramový) mechanismus zavěšení kultivační jednotky. Pracovní orgány tak při překonávání nerovností nemění svou geometrii vůči povrchu pozemku.

Nutností je automatické řízení stroje, u starších provedení poloautomatické nebo ruční.

Kontrolní otázky:

- 1) Požadavky na sazeče.
- 2) Jaký je základní rozdíl funkce mezi poloautomatickým a automatickým sazečem?
- 3) Požadavky na prostředky pro mechanické ošetřování rostlin za vegetace.
- 4) Jaké se používají druhy pasivních radličkových plečkovacích orgánů?
- 5) Z jakých částí se skládá hrobkovací radlice?